

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

66.on5ağustos2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıslan

kapak fotoğrafı

yasin mortaş

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi
sosyal yardım müdürlüğü

kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

66 sayı 15 ağustos 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- Mehmet Durmaz / Razi Değilim
- Mehmet Toygar Özdemir / Beni
- Vezn-i Âher Ne Ola ki? / Tacettin Şimşek
- Yılmaz Öksüz / Len terânî
- Ali İhsan Kekeç / Memleket Düşleri
- Sebahattin Karadaş / Dört Cinaz
- Pervane Zengezurlu / Dünya
- Recep Şen / Bayaz Şiirin Şairi:

Ziya Osman Saba

- İsmail Aydost / Kara Gözlü Bir Adam
- Aslan Avşarbey/ Kaygı Duruşu
- Sündüs Aslan Akça / Ahvalim
- İlqar İmamverdiyev/ Bağışla Məni
- Vahid Aslan / İndi
- İbrahim Sağır / Anafor Sağanağı

● Mehmet Durmaz

Razı Değilim

Bir Leyla'ya ben bir ömür adadım
Vahasız çöllerden razı değilim
Yağmur olup yağdım yârin bağına
Goncasız güllerden razı değilim

İçime sığındım maziden kaçtım
Ne bir dal yeşerttim ne çiçek açtım
Aşk ettim hasatta ayrılık biçtim
Meyvesiz dallardan razı değilim

Hasret bulutları sardı göğümü
Sonunda çözüldü sükût düğümü
Yangın sardı yangın gönül dağımı
Odlardan küllerden razı değilim

Dediler ki geçer sabreyle hele
Geçmedi arttıkça arttı bu çile
Birikti çığlığım dökmedim dile
Aylardan yıllardan razı değilim

Yara yârdan ise geçmezmiş meğer
Can aynamı kırdı camdaki keder
Bu sevda benimle mezara gider
Sözlerden dillerden razı değilim

Bilmem haberdar mı şimdi sızımdan
Yağmurlu türküler kalkar gözümden
Bana uygun nağme çıkmaz sazımdan
Akortsuz tellerden razı değilim

Razı değilim bu yönsüz yellerden
Her mevsim boşalan kanlı sellerden
Vuslatı mahşere atan hâllerden
Yolcusuz yollardan razı değilim

● Mehmet Toygar Özdemir

Beni

-Dertli'nin koşmasına nazire-

Naz eder sevgili dudağı şarap
Eyler öpücüğü mestane beni
Çöldeki Mecnun'un Leyla'sı serap
Yeniden doğurur efsane beni

Dağın yamacında gördüğüm rüya
Eteği belinde akseder suya
Siması düşerse güneşe aya
Döndürür aşkına pervane beni

Derdini kadehe dökerse eğer
Diline hüznünü ekerse eğer
Şafak da dizinde sökerse eğer
O zaman avutur meyhane beni

Gül gül dediğim o günden beri
İçimi kanatır akşam üzeri
Aklımı başımdan alır o peri
Gösterir âleme divane beni

Vezn-i Âher Ne Ola ki?

● Tacettin Şimşek

Giriş

Duyduk ki vezn-i âher diye bir nazım şekli varmış. Yapacağımız ilk iş, bir edebiyat terimleri sözlüğünü ya da halk edebiyatı ile ilgili bir kitabı karıştırmaktır. Kitaplığımızda bu tür kaynak eserler yoksa ya da onlara ulaşmak çok zor geliyorsa genel ağ (internet) elimizin altında ve birkaç tuş yakınımızdadır.

Küçük araştırmamızın amacını vezn-i âher terimiyle ilgili doğru bilgilere ulaşmak, sınırlılığımızı da genel ağda kayıtlı bilgiler olarak belirledikten sonra problem cümlelerimizi sıralayalım:

1. Genel ağ bilgi kaynağı olarak yeterli midir?
 2. Genel ağda doğru bilgiye ulaşmak mümkün müdür?
- Şimdi yolculuğumuz başlayabilir.

Vezn-i Aher Nedir?

Yolculuk bu temel soru çevresinde ve bütünüyle sanal ortamda gerçekleşecektir. Beş menzilden oluşması düşünülmektedir.

Eskiler yol arkadaşlığını yoldan üstün tutup “önce refik sonra tarik” demişler. Fakiri yol arkadaşlığınızla onurlandırır mısınız?

Yolumuz da bahtımız da açık olsun.

I

Önce *ege-edebiyat.org*'dan Hikmet Dizdaroğlu'na ait bir cümleyi alıntılalım: “Saz şairlerinin, aruzun müstef‘ilâtun kalıbında yazdıkları şiirlere vezn-i aher denilir.”

Bu cümleyi kılavuz olarak alalım, sonra da *Vikipedi*'nin kapısını çalalım. Şunları söyleyecektir bize:

Vezn-i Âhar ya da Vezni Aher, halk şiiri nazım şeklidir. Aruzun müstef‘ilâtun müstef‘ilâtun müstef‘ilâtun müstef‘ilâtun kalıbıyla murabba şeklinde yazılır. Her mısra bir müstef‘ilâtun cüzüne sığacak şekilde dört kelime veya kelime grubuna bölünür. Birinci mısranın 2. cüzü ikinci mısranın başına, ikinci mısranın 2. cüzü üçüncü mısranın başına, üçüncü mısranın 2. cüzü dördüncü mısranın başına getirilir ve bu cüzlerden sonra gelen cüzler birbirlerini izler.

Örnek

Sanma şâhım / herkesi sen / sâdıkâne / yâr olur

Herkesi sen / dost mu sandın / belki ol / ağyâr olur

Sâdıkâne / belki ol / bu âlemde / dildâr olur

Yâr olur / ağyâr olur / dildâr olur / serdâr olur (Yavuz Sultan Selim)

Bu ifadeleri harflendirirsek

a / b / c / d

b / c / d / e

c / d / e / f

d / e / f / g

Vezn-i âherin murabba biçiminde, müstef‘ilâtun kalıbıyla yazılışı ve cüzlerin sıralanışıyla ilgili doğru bilgiler verilmiş. Yanış var mı? Hadi bir işgüzarlık yapalım ve bu ansiklopedi maddesindeki yanlışları düzeltelim.

1. Bir nazım şeklinin adı olduğu için terim küçük harflerle “vezn-i âher” biçiminde yazılmalıdır. (Kelime, Türk Dil Kurumunun resmî sitesi sozluk.gov.tr'de yer almadığı için geleneksel yazımı tercih ediyoruz. Belki de mantık yürüterek tdk.gov.tr'nin Yazım Kılavuzu'nda “Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler” sayfasının 24. maddesinde geçen “Servetifünun” örneğinde olduğu gibi bu tamlamayı da “vezniaher” biçiminde yazmalıyız.)

2. Vezn-i âher halk şiirine değil, âşık tarzı şiire ait nazım şekillerinden biridir. “Kalem şuarası” olarak tanımlanan bazı âşıklar tarafından kullanılmıştır. (“Halk şiiri” tabirini mâni ve türkü gibi anonim ürünler için kullanmak daha isabetli olur.)

3. Vezn-i âher “müstef’ilâtün müstef’ilâtün müstef’ilâtün müstef’ilâtün” vezniyle söyleniyorsa/yazılıyorsa Yavuz Sultan Selim’e (Selimî’ye) ait dörtlük vezn-i âher nazım şekline örnek olamaz. Çünkü dörtlüğün vezni “fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün”dür. (Doğan Kaya’nın verdiği bilgiye göre söz konusu dörtlük, içlerinde bu kalıbın da bulunduğu altı farklı aruz kalıbıyla söylenebilen satranç nazım şeklidir. dogankaya.com)

4. Vezn-i âher “murabba” (dört dizeli bentlerden oluşan şiir) şeklinde yazılıyorsa Yavuz Sultan Selim’e ait metin yine vezn-i âher değildir, çünkü tek dörtlükten oluşmaktadır. (Yine Doğan Kaya’ya göre müstakil dörtlük olarak da yazılabilen bir nazım şekli olan satrançtır. dogankaya.com)

5. Üçüncü dizenin vezni bozuktur. Dize “Sâdikâne / belki ol / bu âlemde / dildâr olur” biçiminde değil, vezin gereği “Sâdikane / belki ol / âlemde bir / dildâr olur” söz dizimiyle yazılmalı ve okunmalıdır.

Maddeyi yazan kişi vezin bilmiyorsa bu tür yanlışlıkların olması doğaldır diyelim ve yolumuza devam edelim. Ancak yolculuğun bu ilk durağında dogankaya.com’dan Âsaf Yahya’nın (1880-1971) bir satrançcını aktaralım:

Âdem oldur / cümle halka / her zamanda / dâd eder
Cümle halka / cân ü dilden / rahm edip / imdâd eder
Her zamanda / rahm edip / bî-kesleri / dilşâd eder
Dâd eder / imdâd eder / dilşâd eder / irşâd eder

Ardından bir dost meclisi kurup Facebook’taki 5 Nisan 2020 tarihli paylaşımıyla Mehmet Toygar Özdemir’den bir satrançcı da meşk edelim:

Dem bu demdir / lütfedip bir / gül açarsan / yaz gelir
Lütfedip bir / gül açarsan / gülşene / dilbaz gelir
Gül açarsan / gülşene / bin beldeden / bin haz gelir
Yaz gelir / dilbaz gelir / bin haz gelir / şahnaz gelir

Arada “O kadar biliyorsan bir satranç yaz da görelim.” diyen çıkar mı bilmeyiz ama şuracağı bir satranç denemesi de iliştiirelim:

Kirpiğinden / say ki yağmur / düşlerinden / kar düşer
Say ki yağmur / düşlerinden / yol bulur / ağlar düşer
Düşlerinden / yol bulur / dünyaya bir / efkâr düşer
Kar düşer / ağlar düşer / efkâr düşer / tekrar düşer (Tacettin Şimşek)

II

“Vezn-i âher” terimi için bu kez ilimvemedeniye.com adresine başvuralım. O da 25 Ekim 2017 tarihinde kaydedilmiş şu bilgilerle karşılayacak bizi:

Sanma şâhım / herkesi sen / sâdikâne / yâr olur
Herkesi sen / dost mu sandın / belki ol / ağyâr olur
Sâdikâne / belki ol / bu âlemde / dildâr olur
Yâr olur / ağyâr olur / dildâr olur / serdâr olur

Yavuz Sultan Selim’in yazdığı bu şiirin özelliği; soldan sağa ve yukarıdan aşağı okunduğunda mısraların aynı olmasıdır. Yani dizelerin ilk kelimeleri birinci dizeyi, ikinci kelimeleri ikinci dizeyi verir... (gibi)

Ayrıca divan edebiyatında vezni âher denilen tarzda yazılan ilk beyit olduğu söylenmektedir.

Şarkılara, türkülere konu olan dâhiyane beyit’in hikâyesi de en az kendisi kadar güzel ve dâhiyanedir.

Hikâyeye geçmeden önce buradaki yanlışları da düzeltelim mi?

1. Metin, *Vikipedi*’deki gibi yanlış yazılmış. Üçüncü dizede “bu âlemde” tamlamasında “bu” sıfatı olmalı; devamındaki “dildar olur” söz gurubunun önüne “bir” sıfatı eklenmelidir. Yukarıda I. bölümün 4. maddesinde düzeltildiği gibi “Sâdikane belki ol âlemde bir dildâr olur” biçiminde yazılmalıdır.

2. Vezin belirtilmemiş, ancak “vezn-i âher” dendiğine göre dörtlüğün kalıbı “müstef’ilâtun müstef’ilâtun müstef’ilâtun” olmalıdır. Vezin bu olmadığına göre dörtlük vezn-i âher değildir.

3. Divan edebiyatında vezn-i âher diye bir nazım şekli yoktur.

4. Terimin doğru yazımı “vezni âher” değil, “vezn-i âher”dir.

5. Yavuz Sultan Selim’e ait metin beyit değil, dörtlüktür.

6. “Dâhiyane beyit’in” ifadesindeki “beyit’in” kelimesi de “beytin” biçiminde yazılmalıdır.

Şimdi bir hikâye molası verebiliriz. Çünkü başvurduğumuz kaynak bize dörtlükle ilgili bir hikâye anlatmak istiyor. (Gerçi o “hikaye” demiş ama biz onu da düzeltelim. Düzeltmelerimizi köşeli yay ayraç içinde gösterelim.)

Hikayenin [Hikâyenin] şu şekilde tezahür ettiği rivayet edilmektedir:

Dokuzuncu Osmanlı hükümdarı olan Yavuz Sultan Selim, devlet-i aliyenin [Devlet-i Aliyye'nin] başına geçmeden önce -şehzadelik- yıllarında [-şehzadelik yıllarında-] satrançla yakından ilgilenirdi. Satranca merak salan Şehzade Selim diğer alanlarda olduğu gibi satranç alanında da kendini bir hayli geliştirir.

Şehzade Selim bu oyunda ustalaşırken İran bölgesinde de satrancın revaçta olduğunu öğrenir. Satranç adına kendisinde olan meziyetlerin Şah İsmail'de de var olduğunu öğrendiğinde bir yolunu bulup Şah İsmail'le oynamayı ve Şah'ın meziyetlerinden faydalanmayı kafasına takar.

Şehzade Selim[,] Şah İsmail'le oynamayı kafasına koyduktan sonra işi gücü bırakıp tebdil-i kıyafetle [tebdil-i kıyafet] (gezgin bir abdal kılığında) İrana gider. İrana varır varmaz hanlarda, kervansaraylarda satranç oynamaya başlar ve önüne geleni yener. Oynadığı herkesi yenerek bayağı ün salan Şehzade Selim'in ünü kısa bir sürede Şah İsmail'e kadar gider.

Şah bu ünlü satranç ustası dervişi duyunca, [, yok] çağırın bir de benimle oynasın [“Çağırın bir de benimle oynasın.”] der. Böylece Şehzade Selim[,] Şah'ın huzuruna çıkar ve düello başlar.

İlk oyunda; [, yok.] Şah'ın oyun tarzını öğrenmek isteyen Şehzade Selim kısa bir sürede yenilir. Tabii [Tabii] Şah buna çok şaşırır. Saraya kadar herkesi yenip ün salarak gelen bir derviş nasıl olurda [olur da] böyle basit hataları göremez diye düşünür, bunda bir iş olduğunu anlar ve bir oyun daha ister.

Şah İsmail'in oyun tarzını görmek için ilk oyunda bilerek yenilen Şehzade Selim, ikinci oyunda çok kısa bir sürede Şah İsmail'i mat eder.

Mat olan Şah İsmail sinirlenir ve: [: değil ,]

-Bre derviş! Hiç şahlar mat edilir mi? [? değil ,] der.

Genç şehzade hemen cevabı yapıştırır:

-Şahların mat edilmeyeceği danışıklı dövüşünü bilseydim, [, yok.] elbette benim de tavrım ona göre olurdu.

Bunun üzerine Şah İsmail iyice sinirlenir[,] Şehzade Selime [Selim'e] bir tokat atar. Fakat karşısındakinin yarım akıllı bir derviş olduğunu düşünerek bir kese altın verip yollanmasını emreder.

İşte tam da huzurdan ayrılacakken bu beyit [dörtlük] dökülür Şehzade Selimin dudaklarından:

Sanma şâhım herkesi sen sâdikâne yâr olur

Herkesi sen dost mu sandın belki ol ağyâr olur

Sâdikâne belki ol bu âlemde dildâr olur [Sâdikane belki ol âlemde bir dildâr olur]

Yâr olur ağyâr olur dildâr olur serdâr olur

(Bazı rivayetlerde üçüncü dizinin sonundaki “dildar olur” ile dördüncü dizinin sonundaki “serdâr olur”un yer değiştirdiği söylenmektedir.)

Şehzade Selim yediği tokadın acısını unutmaz ve Sultan olarak Çaldıran'da Şah'ın karşısında [karşısına] tekrar çıkar. Şehzade iken satrançta yendiği Şah'ı, Sultan olup Çaldıran'da tekrar yenen Yavuz Sultan Selim savaştan sonra Şah'a bir mektup gönderir. Mektupta şehzade iken yediği tokadın acısını aldığını söyleyip ekler: Atacaksın tokadı, böyle atacaksın.

Aslında Yavuz bütün olanları Şah'ın huzurundan kovulduğu gün şiirinde anlatmış ancak Şah anlayamamıştır. Herkesin dost olmayacağını, bir gün böyle kişilerin karşısına serdar olarak ta [da] çıkabileceğini söylemiştir:

(Şahım sen herkesi kendine sadık dost sanma

Sen herkesi dost sanma belki o düşmanın olur

Belki o kişi âlemlerde sözü geçen olur [âlemde]

Dost olur düşman olur sözü geçen olur hükümdar olur.

III

Bu durakta *dilforum.com*'da Avalord nickiyle yapılmış bir paylaşımı okuyalım. (Sanal dünyada küçük harf büyük harf ayrımı kaybolduğu için metnin bu yönüne bakmayalım şimdilik.)

Şimdi size hoşuma giden, [Bağlaçtan önce virgül yok.] ve Türkçemizin gücünü gösterdiğini düşündüğüm

bir hikayecikten [hikâyecikten] bahsedeceğim. Her ne kadar içinde Farsça-Arapça kelimeler de bulunsa... [kelimeler bulunsa da...]

“Sanma şâhım / herkesi sen / sadıkâne / yar [yâr] olur
Herkesi sen / dost mu sandın / belki ol / ağyar olur
Sadıkâne / belki ol / âlemde [âlemde] bir / serdar olur
Yar [Yâr] olur / ağyar olur / serdar olur / didar [dildar] olur”

sadıkâne: sadık olana yaraşır biçimde, sadıkça.

ağyâr: yabancılar, rakipler manasına gelse de yar dışında kalan herşey [her şey] manasına da geldiği olur.
yâr ile ilgisi olmayan her şey ağyardır.

serdâr: kumandan.

didâr [dîdâr]: yüz, çehre. [dildar: Sevgili]

Aruz vezni = müstef’ilâtün / müstef’ilâtün / müstef’ilâtün / müstafilâtü [müstef’ilâtün] kalıbı.

Yavuz Sultan Selim Han’a ait bir kıt’a [kıta]. dizelerin ilk kelimeleri yukarıdan aşağıya okunduğunda aynı dizeyi verir. Bu tarzda yazılan ilk kıt’a [kıta] olduğu söylenmektedir. Divan edebiyatında [Âşık edebiyatında] bu özelliğe [nazım şekline] vezni aher [vezn-i âher] denir.

Avalord da bize bir hikâye anlatacak. Ancak dörtlüğün vezninin “müstef’ilâtün müstef’ilâtün müstef’ilâtün müstef’ilâtün” olmadığı, bu nedenle vezn-i âher örneği sayılamayacağı ve divan edebiyatında böyle bir nazım şeklinin bulunmadığı notlarımızı hatırlayalım.

Hikâye ilimvemedeniyyet.com’da aktarılanla üç aşağı beş yukarı aynı. Tekrar olacak ama okuyalım.

Yavuz Sultan Selim Han bu şiiri Şah İsmail’e yazmıştır. Hikayesi [Hikâyesi] şöyledir:

Yavuz şiire, edebiyata ve satranç oynamaya meraklı biridir. Aynı şekilde Şah İsmail’de de bu özellikler vardır. Sarayında ünlü şairleri barındırır ve çok iyi satranç oynar. Bunu bilen Yavuz[,] şahın bu özelliğinden yararlanmak ister. Tebdili kıyafetle [Tebdil-i kıyafet] (gezgin bir abdal kılığında) şahın ülkesine gider. Hanlarda, kervansaraylarda satranç oynayarak önüne geleni yener. Haber şaha ulaşır. Şah der ki çağırım birde benimle oynasın. [Şah der ki: “Çağırım bir de benimle oynasın.”] Yavuz[,] Şah’ı da yener. Şah sinirlenir ve Yavuz’a der ki: “Sen edep nedir bilmez misin? Hiç şahlar mat edilir mi?” Elinin tersiyle Yavuz’a [Yavuz’a] bir tokat atar. Şahın kızdığını anlayan Yavuz onu yücelten şiirler okumaya başlar. İşte şahın huzurundan ayrılırken de bu şiiri okur. Ancak Şah İsmail hala [Şah İsmail, babamızın kız kardeşi değilse, hâlâ] onun Yavuz Sultan Selim olduğunu anlamamıştır.

Yavuz yediği tokatın [tokadın] acısını unutmaz. Birkaç sene sonra Çaldıran’da Şah İsmail’i yener ve ona bir mektup gönderir. Mektupta o günkü tokadın acısını aldığını söyler ve ilave eder: “Atacaksın tokadı böyle atacaksın.”

dibe [?] not: Şiirin Yavuz Sultan Selim tarafından yazıldığı şaibeli olup, [, yok.] başka türlü rivayetler de vardır. Ancak Selim satrançta çok iyidir.

IV

Şimdi de edebiyatatesi.blogspot.com’a uğrayalım. 23 Kasım 2012 tarihli paylaşımında büyük harflerle kavgalı arkadaşımızın kaleminden şunları okuyalım:

vezn-i aher; şiiri okuduğunuzda soldan sağa ve yukarıdan aşağıya aynı dizeler çıkıyor. bulmaca gibi.

yavuz sultan selim’in şah ismail’e söyleyerek kaynaklara göre ilk örneğini verdiği şiir:

sanma şâhım / herkesi sen / sadıkâne / yâr olur
herkesi sen / dost mu sandın / belki ol / ağyâr olur.
Sadıkâne / belki ol / âlemde / serdâr olur
yâr olur / ağyâr olur / serdâr olur / dildâr olur...

ayrıca Sagopa [Kajmer’in] gölge haramileri adlı parçasının son kısmında geçer.

Dörtlüğün altında dilforum.com’da olduğu gibi bir sözlük yer almış. Bir farkla: Orada dördüncü dize “didar olur” biçiminde tamamlandığı için “didar” sözcüğü açıklanmıştı, burada “dildâr olur” diye yazıldığı için “dildâr”ın “sevgili, maşuk” anlamları verilmiş.

Yukarıda ilimvemedeniyyet.com’da sözü edilen rivayetlerin burada dikkate alındığı; üçüncü dizinin sonundaki “dildar olur” ile dördüncü dizinin sonundaki “serdar olur”un yer değiştirdiği görülüyor.

Yetinmiyor arkadaşımız. Şunu da ilave ediyor notlarına:

bir örneği daha:

*bir tohum saç / yüreğine / belki bir gün / dal olur.
Yüreğine / sevda düşer / hak aşkıyla / tutuşur.
belki bir gün / hak aşkıyla / bülbül bile / lal olur.
dal olur / tutuşur / lal olur / kızışır.*

Yavuz Sultan Selim

Dörtlüğün altındaki imza elbette dikkatinizden kaçmamıştır. Zira *edebiyatatesi.blogspot.com*'a göre bu dörtlük de Yavuz Sultan Selim'e aittir. Biz bir dörtlüğün içinden çıkamazken bir dörtlük daha mı? Neyse ki bu dörtlük aruzla yazılmamış; dolayısıyla Yavuz Sultan Selim'e ait olamaz. Belki de Hatayî mahlasıyla şiirler yazan Şah İsmail'e aittir ve Yavuz Sultan Selim'e cevap olarak yazılmıştır. Şah İsmail'in yalın bir Türkçeyle yazdığı şiirlerden bir divan oluşturduğu biliniyor.

V

Genel ağda yolculuk da yoruyor insanı. Bir de “edebiyat meraklılarının sitesi” olan *liseedebiyat.com*'a varalım ve görelim ne diyor:

VEZN-İ ÂHAR ve ÖRNEĞİ

VEZN-İ ÂHAR

Halk şiiri nazım şekli. Aruzun müstef'ilâtün müstef'ilâtün müstef'ilâtün müstef'ilâtün kalıbıyla murabba şeklinde yazılır. Her mısra bir müstef'ilâtün cüzüne sığacak şekilde dört kelime veya kelime grubuna bölünür. Birinci mısranın 2. cüzü ikinci mısranın başına, ikinci mısranın 2. cüzü üçüncü mısranın başına, üçüncü mısranın 2. cüzü dördüncü mısranın başına getirilir ve bu cüzlerden sonra gelen cüzler birbirlerini izler. Örnek:

*Ey vaslı cennet/kıl cânâ minnet/vay serv-i kamet/cân içre cansın
Kıl cânâ minnet/vay serv-i kamet/cân içre cansın/nev-res fidansın
Vay serv-i kamet/cân içre cansın/nev-res fidansın/şûh-ı cihansın
Cân içre cansın/nev-res fidansın/şûh-ı cihansın/gözden nihansın.
Tokatlı Nurî (öl. 1882)*

Tanım doğru, vezin doğru, açıklama doğru. Eksik olan ne? “Murabba şeklinde yazılır.” demişsek şiirin tamamını vermemiz gerekmez mi?

Aslında Hikmet Dizdaroğlu'nun *Halk Şiirinde Türler* (Ankara 1969, s. 144-145), Ahmet Talât Onay'ın *Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i* (Ankara 1996, s. 161, yay. haz. Cemal Kurnaz), Doğan Kaya'nın *Halk Edebiyatı Araştırmaları* (İstanbul 2000, s. 103-104) kitaplarında var ama biz araştırmamızı genel ağda sürdürmeye kararlıyız, öyleyse metni de *edebiyatvesanatakademisi.com*'dan tamamlayalım.

*Üftâden oldum gül gibi soldum sor bana n'oldum cevrinle cânân
Gül gibi soldum sor bana n'oldum cevrinle cânân oldum perişân
Sor bana n'oldum cevrinle cânân oldum perişân ey fitne devrân
Cevrinle cânân oldum perişân ey fitne devrân ahir zamansın*

*Bir hûb edâsın pek dil-rübâsın lik pür-cefâsın sırrın bilinmez
Pek dil-rübâsın lik pür-cefâsın sırrın bilinmez nakşın alınmaz
Lik pür-cefâsın sırrın bilinmez nakşın alınmaz mislin bulunmaz
Sırrın bilinmez nakşın alınmaz mislin bulunmaz bir nev-civansın*

*Âşüfte hâlim ref'et melâlim gel beri zâlim lutfet ne dersem
Ref'et melâlim gel beri zâlim lutfet ne dersem ol bana hem-dem
Gel beri zâlim lutfet ne dersem ol bana hem-dem gönlümde her dem
Lutfet ne dersem ol bana hem-dem gönlümde her dem günden ayansın*

*Ettimse âhı fethetti mâhı aşk-ı ilâhî var sende gayet
Fethetti mâhı aşk-ı ilâhî var sende gayet Hak'tan hidâyet
Aşk-ı ilâhî var sende gayet Hak'tan hidâyet NÛRÎ nihâyet
Var sende gayet Hak'tan hidâyet NÛRÎ nihâyet sahip-divansın*

Yolculuğumuz sona ermeden buyurun, kendimizi ödüllendirmek için ilki antoloji.com'dan 15 Kasım 2003, ikincisi edebiyatvesanatakademisi.com'dan 23 Kasım 2012, üçüncüsü de sahibinden 20 Nisan 2020 tarihli üç vezn-i âher örneğini birlikte okuyalım. (Son örnek, okurun yüzünde tebessüm çiçeği açtırmak amacıyla bu yazı için kaleme alındı.)

MURABBA BİÇİMİNDE VEZN-İ AHER

*El vurma el çek / dert oldu pürçek / dert var ki gerçek / derman yalanmış
Dert oldu pürçek / dert var ki gerçek / derman yalanmış / lokman yalanmış
Dert var ki gerçek / derman yalanmış / lokman yalanmış / insan yalanmış
Derman yalanmış lokman yalanmış / insan yalanmış / her can yalanmış*

*Can aldı toprak / tez soldu yaprak / yok oldu gör bak / bahçemde bülbül
Tez soldu yaprak / yok oldu gör bak / bahçemde bülbül / bağında sümbül
Yok oldu gör bak / bahçemde bülbül / bağında sümbül / tarlamda mahsül
Bahçemde bülbül / bağında sümbül / tarlamda mahsül / harman yalanmış*

*Hep geldi haktan / var oldu yoktan / baksan uzaktan / görmez mi gözler
Var oldu yoktan / baksan uzaktan / görmez mi gözler / çok canlı gizler
Baksan uzaktan / görmez mi gözler / çok canlı gizler / cansız denizler
Görmez mi gözler / çok canlı gizler / cansız denizler / umman yalanmış*

*Mevla'm yaratmış / eşsiz sanatmış / yapmış donatmış / bin bir cisimden
Eşsiz sanatmış / yapmış donatmış / bin bir cisimden / farksız resimden
Yapmış donatmış / bin bir cisimden / farksız resimden / duydum Rasim'den
Bin bir cisimden / farksız resimden / duydum Rasim'den / devran yalanmış
Rasim Köroğlu (1953-2014)*

VEZN-İ AHER (MURABBA)

*Sarsın alevler / kalpler uyansın / gülsün dudaklar / coşsun gönüller.
Kalpler uyansın / aşkınla yansın / yaz geldi sansın / açsın şu güller.
Gülsün dudaklar / yaz geldi sansın / gülzar yeşersin / koksun yadeller.
Coşsun gönüller / açsın şu güller / koksun yadeller / lal oldu diller.*

*Üzgünse dildar / hâller yamandır / başlarsa ahlar / dağlar borandır.
Hâller yamandır / gözlerde yaşlar/ közdür bağırlar/ bağlar virandır.
Başlarsa ahlar /közdür bağırlar/ duymaz sağırlar /kurban cerandır.
Dağlar borandır/ bağlar virandır /kurban cerandır/ savruldu küller.*

*Olmaz mı sandın / başlarda karlar / hiç kimse bilmez / Taşkın'da aklar.
Başlarda karlar / yıllarda aşk var / efsunlu gözler / çok sırrı saklar.
Hiç kimse bilmez / efsunlu gözler / söz verdi bir kez / ömrünce bekler.
Taşkın'da aklar / çok sırrı saklar / ömrünce bekler / düş olsa yıllar.
Necibe (Taşkın) Çetinkaya*

ZAMANEYE MURABBA

(Vezn-i âher)

*Oldukça mahir / reklamcı zahir / çok sahte şair / etrafı sarmış
Reklamcı zahir / çok sahte şair / etrafı sarmış / çingar çıkarmış
Çok sahte şair / etrafı sarmış / çingar çıkarmış / çığlık koparmış
Etrafı sarmış / çingar çıkarmış / çığlık koparmış / bir hıncı varmış*

*İrfanı bilmez / divanı bilmez / mizanı bilmez / cahil mi cahil
Divanı bilmez / mizanı bilmez / cahil mi cahil / bir hayli bencil
Mizanı bilmez / cahil mi cahil / bir hayli bencil / sırtında zembil
Cahil mi cahil / bir hayli bencil / sırtında zembil / dünyası darmış*

*Bir tür masaldır / rastlantısaldır / dilsiz kavaldir / imzası parlak
Rastlantısaldır / dilsiz kavaldir / imzası parlak / sevdası parlak
Dilsiz kavaldir / sevdası parlak / davası parlak / mısrası parlak
İmzası parlak / sevdası parlak / mısrası parlak / yıldız kadarmış*

*Uçtukça yer yer / medyayla kükrer / hep saygı bekler / çağdaşlarından
Medyayla kükrer / hep saygı bekler / çağdaşlarından / yandaşlarından
Hep saygı bekler / çağdaşlarından / yandaşlarından / ayyaşlarından
Çağdaşlarından / yandaşlarından / ayyaşlarından / küskün yaşarmış
Tacettin Şimşek*

Sonuç

Vezn-i âher konusunda sanal âlemde gerçekleştirdiğimiz bilgilenme yolculuğu burada sona eriyor. Bir kavrama ışık tutmuşsa yolculuk hedefine ulaşmış demektir.

Araştırmanın problem cümleleri doğrultusunda genel ağın bilgi kaynağı olarak tek başına yeterli olmadığı ve ancak ısrarlı aramalarla doğru bilgiye ulaşılabileceği sonucuna varabiliriz.

Önerilerimizi genel ağda kayıtlı bilgilere eleştirel gözle yaklaşılmalıdır ve satrançla vezn-i âher birbirine karıştırılmamalıdır biçiminde özetleyebiliriz.

Bilgi edinme amaçlı yolculuğa gelince kural hep aynı: Her arayan bulamasa da aramakla bulunuyor ve bulanlar hep arayanlar arasından çıkıyor. Yeter ki bulma çabamız olsun.

● Yılmaz Öksüz

Len terânî

Âşık isen pür süveydâ kalbi beyzâ eyle sen
Len terânî gice gündüz çölde sevdâ eylesen

Ol güzelin gözlerinde reng-i vahdet gizlidir
Len terânî sürme çeksen cümle cilâ eylesen

Dost ilinde sevgi mumu yıkmayınca putları
Len terânî nâr içinde nûru dîbâ eylesen

Mevsiminde bâğbâna cânı kurbân etmedin
Len terânî gonca olsan gül-i rânâ eylesen

Mâh isen de varmadın sen ol nigârın kûyına
Len terânî terk-i kuyu şerh-i rü'yâ eylesen

Aşk seyli nevbaharda yarmayınca sîneyi
Len terânî bir değil bin tûr-ı sînâ eylesen.

● Ali İhsan Kekeç

Memleket Düşleri

Ihlamurun çiçeğini bilirim
Kokusundan sarhoş olur kuşlar hey...
Toprağına her yıl kurban olurum
Yatar kalkar gönlüm seni düşler hey...

Elazığ'da çoban armut taşıyor
Malatyalı kayısıya başlıyor
Erzurum'da iliklere işliyor
Dadaşımı üşütüyor kışlar hey...

Tarsus'ta üzümler koruk olunca
Silifke'de badem firik olunca
Ermenek'te yollar yörük olunca
Çoban göç yollarında ne işler hey...

Elbistan'da dut yaprağın dökmeden
Afşinliler pancarını sökmeden
Binboğada çadırları yıkmadan
Deli rüzgâr usul usul başlar hey...

Çukur'da karpuzun bağı kırınca
Ormanımı yaz yangını sarınca
Ben yurdumu çırılçıplak görünce
Süzülüyor gözündeki yaşlar ey...

Can verilir namus şeref gününde
Dün de öyle idi öyle bu günde
Dünya için bir soysuzun önünde
Eğilir mi bu meydanda başlar hey...

Kurduk amma Atatürk'ü Keban'ı
Kurt kapıyor dağlardaki çobanı
Soyulur yurdumun yazı yabanı
Durmuyor ki koyduğumuz taşlar ey...

Coğrafyamız için için kanyor
Düşman kancıklığı biz de deniyor
Kalbimin sağ alt köşesi yanıyor(?)
Dinmiyor ki gözümdeki yaşlar hey...

Nasipler kesilip ömür bitti mi
Gölgeler uzayıp güneş battı mı
Yoksa ayrılıklar gelip çattı mı
Başımızda döner durur kuşlar hey...

● Sebahattin Karadaş

Dört Cinas

Yara Bende

Yara bende yara bende
Bende oldum yâra ben de
Çok sevdim de diyemedim
Sevdamı o yâra ben de
Sevdiğimin kem sözleri
Sağalmaz bu yara bende.

Yar Sînemi

Yâr sînemi yar sînemi
Yâr sendeki de sîne mi?
Kalbim ettin param parça
İnanmazsan yar sînemi
Hasretinden ölünce ben
Yar başına kaz sinemi

Yara Vardır

Yara vardır, yara vardır
Yârdan kalan yara vardır
Yâr kalbimi yarsa bile
Ey Yaradan! yâra vardır.

Yaradan

Yaradan bilir Yaradan
Acılarım hep yaradan
Kan damlıyor, yâr yaradan
Olayım kurban, yâr adan
Yaralarım ey etmeye
Deva gönder ey Yaradan.

● Pervane Zengezurlu

Dünya

Doğma ana kimi öz qucağını,
Açdın neçə qıza, oğula, dünya.
Baş açan olmadı nə sirlərin var,
Döndün əfsanəyə, nağıla dünya.

Çoxu unudaraq öz vicdanını,
Söküb uçurdular kəhkəşanını.
Oğul tökəcəkdə ata qanını,
Söylə, gələrdimi ağıla dünya?

Çox cənnət guşəndə bayquş uladı,
Namərdlər köksündə ocaq qaladı.
Hərə bir tərəfdən soydu, taladı,
Sovruldun sağıla-sağıla dünya.

Səndə günah gördü kim çəkdi cəfa,
Gah zalım dedilər, gah da bivəfa,
Kimi ac, kimi də sürərək səfa,
Aldandı şəkərə, noğula dünya.

Açıldı güllələr, susdu vicdanlar,
Sinəni boyadı çox nahaq qanlar,
Pərvanə yalvarır, siz ey insanlar,
Amandır qoymayın dağıla dünya.

Beyaz Şiirlerin Şairi: Ziya Osman Saba

● Recep Şen

Ziya Osman Saba, Cumhuriyet dönemi edebiyatımızın derviş yürekli, Yunus nefesli, naif, beyefendi kişiliğe sahip şairlerindendir. Henüz sekiz yaşındayken annesini kaybetmiş, ardından kardeşini... Babası Paris'te askeri ateşe olduğu için ondan da uzak kalmış, bu yüzden eğitim hayatını yatılı okumuştur. Hayatındaki bütün bu olumsuzluklar onu ve şiirini derinden etkilemiştir. Daha küçük yaşlarda şiir ve edebiyatla kendini avutmaya başlamıştır. Ziya imzasıyla *Servet-i Fünun*'da *Sönen Gözler* adlı ilk şiirini yayımlandığında henüz on yedi yaşında bir gençti. Galatasaray Lisesi'nde okurken arkadaşlarıyla *Yedi Meşale* topluluğunu kurar. Yusuf Ziya Ortaç'ın öncülüğünde sekiz sayı olarak *Meşale* dergisini çıkarırlar. Şiirlerini burada ve daha sonra farklı dergilerde yayımlar. 1943 yılında 66 şiirden oluşan *Sebiller ve Güvercinler* adlı ilk şiir kitabını çıkarır. Üç yıl sonra *Geçen Zaman* adlı şiir kitabını yayımlar. En son olarak da 1947-1957 yılları arasındaki şiirleri *Nefes Almak* isimli kitabında toplanmıştır. Bu kitap kendi isteğiyle *Varlık* yayınlardan çıktığında şair 29 Ocak 1957'de hayatını kaybetmişti.

Ziya Osman Saba, küçük hikâye türünde eserler yazmışsa da daha çok şair kimliğiyle ön plana çıkmış, bu kimliğiyle ün kazanmıştır. “*Şiir yazmak benim için bir eğlence olmak şöyle dursun bir ihtiyaç, bir zaruret, âdeta yaşamamın sebep ve hikmetidir. ‘Bugün, yarın öleceksin’ deseler, yegâne üzüntüm, dünyada bırakacağım sevdiklerimle yazamadığım eserlerimdir.*” Ona ait şu mısralar ne kadar da içtendir:

*Rabbim! Beni yaratmışsın,
İnsan şeklinde görünürüm,
Terlerim yazın, üşürüm kışın,
Düşünürüm, düşünürüm...*

(Ziya Osman Saba Cümlemiz Bütün Şiirleri, s.18)

*Kulların arasında ben yaşadım sessizce,
Hiç ağzımı açmadım, verdim bütün yünümü.
En geniş bir sabahı düşünerek her gece,
Ben, Tanrım, şuracıkta bekliyorum günümü. s.35*

Hayatı boyunca şiire aşk derecesinde bağlı olan Ziya Osman Saba, 1934-1940 yılları arasındaki şiirlerini kafiyeli ve hece ölçüsü kullanarak yazmıştır.

Hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde Batı nazım türlerini de kullanarak şiirine yenilik getirmiştir. Ama muhtevada yerli ve milli olmaktan asla vazgeçmemiştir. 1940'lı yıllardan sonra *Garip* akımının tesirinde kalarak serbest şiirler de yazmıştır.

“Türk şiirinde sosyal gerçekçiliğin ön plana çıktığı 1940'lı yıllarda âdeta bir derviş tevekkülü ile daha çok kendi iç dünyasında huzurlu bir hava oluşturmaya çalışan Ziya Osman yaşama sevinciyle insan sevgisini, ev hayatını, fakirlere acıma duygusu ile kadere boyun eğme ve âhiret özlemine işler. Sıradan insanların günlük yaşayışı, acı ve sevinciyle teslimiyet, Tanrı'nın rahmet ve merhametine sığınma onun şiir dünyasının vazgeçilmez unsurları arasında yer alır. Hayatı boyunca yapmacıktan uzak bir sanat anlayışından ayrılmayan Ziya Osman kendi devrinde görülen yeni modalara kapılmamış, edebî sanatlara, süs unsurlarına hiçbir zaman rağbet etmemiş, hayatı ve dünya görüşü gibi son derece sade ve tutarlı bir şiir ortaya koymuştur.”¹

Onun şiiri derinliği olan, kendisinden sonra gelen şairleri de etkileyen pürüzsüz, incelikli, samimi, iman dolu, münzevi, yalın ve tertemiz bir şiirdir. Türkçe'yi duru, sade, dağdağalı anlatımdan uzak, estetik bir duyarlılıkla kullanmıştır. Şu mısralara da yansıyan bembeyaz bir şiirdir onun şiiri:

*Bir bademin altına, yorgun, oturmak biraz,
Ayrı ayrı seyretmek çiçek açmış her dalı.
Artık bütün renklerden, artık uzaklaşmalı:
Beyaz işte, aylardır gözümde tüten beyaz. s.73*

Onun şiirlerinde ölüm, aşk, Allah'a iman ve tevekkül, ahiret, İstanbul, çocukluk yıllarına özlem, hayata bağlılık, yaşama sevinci, ümit, iyilik, hatıralar, hasret, mutluluk, ev, yuva sevinci, aile bağları, başlıca temalardandır. Ziya Osman Saba ince duyarlılıkla söylenmiş içli, hüznü, lirik şiirlerini bıraktı kendisinden geriye.

*İlk defa bakıyorum, Rabbim her şeye!
Yeryüzünü yeniden görür gibiyim.
Bakıyorum, renkler var: mavi, yeşil, mor...
Gökyüzünde bulutlar uçup gidiyor.*

¹ Abdullah Uçman, “SABA, Ziya Osman”, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt: 35, İstanbul, 2008, s.330.

*Yollarda insanları, kuşu, köpeği,
Öğreniyorum yeni baştan sevmeyi.
Şu âlem âyân ettiğin bize,
Ağaç, dal, yaprak, meğer her şey mucize. s.92*

*Ama şu dünya hali, bin türlü kaza, belâ,
Ama bunca hastalık, gıdasızlık, verem;
Tabutçu, ölçünü büyük tut, büyük!
Çocukların öldüğünü istemem... s.151*

*Kuşlar sanki yaralı, benzin sararmış gamla,
Duyamak güneşin, rengin bizi bıraktığını,
Günler günü vefasız leyleklerin akını.
-Ah uzak palmiyeler... Kaçmak, seninle, yazla.*

*Çardak altları bitti, bitti üzümün tadı,
Artık ihtiyar çamlar, selviler saltanatı,
İşte bir kere daha haraboldu bahçeler. s.72*

Mustafa Miyasoğlu onun şiirini “küçük adamın ve orta halli vatandaşın günlük hayatından yola çıkarak çocukluk dünyasına özlemi, Tanrı ve ahiret düşüncesini ele alan”² bir şiir olarak değerlendirir.

Mehmet Kaplan onun hakkında şu değerlendirmelerde bulunur: “Ziya Osman Saba, arkadaşlarının şehadetine göre, hayatında olduğu gibi, eserlerinde de, sesini fazla çıkarmayan, son derece mütevazı bir insan.

Hayat ve eserleri ile uçak veya fabrika gürültüsü çıkaran Nazım Hikmet tipinde meydan veya sahne şairinin tam zıddı.

Cahit Sıtkı'da hatta Orhan Veli'de, Ziya Osman Saba'ninkine benzeyen bir kendi kendine yetiş, hayatın mânâsını ve saadeti, yaşanan hayatın teferuatında arayış ve buluş vardır.

Cahit Sıtkı ile Orhan Veli'nin dünyaya bakış tarzları Saba'nın bakışından biraz daha geniş ve derindir. Ziya Osman Saba, belki mizacı dolayısıyla onlardan daha az cesur ve siliktir. Saba'yı en iyi anlayanlardan Behçet Necatigil, onunla Yunus arasında bir yakınlık bulur.

Gerçekten de, kendisini daima ölüm ve Allah karşısında hissettiği için benliğinde gururu ve gösteriyi yenen, tevazuu en yüksek rütbe sayan Saba, küçük insanlarla Yunus arasında bir münasebet bulur. Sakin, içe dönük hayatı benimseyiş bakımından bu doğrudur.

Yalnız Yunus'un içe dönüşünde, mistik felsefenin, Allah'ı kendinde buluşun büyük rolü vardır.

Dıştan içe dönen Yunus, kendinde Allah'ı bulduktan sonra, dışa döner, bütün kâinatı ve insanları kucaklar. Ziya Osman da bazı şiirlerinde varlığı ve Allah'ı yüceltir. Fakat o, bir mistik değil, *Düşümde* isimli şiirinde görüldüğü üzere, kendi halinde bir büro adamıdır. Fakat bu büro adamının içinde seven bir ruh vardır. Saba, belki de bu derin ve insanî sevgisi ile Yunus'a yaklaşır. Onda aile ve dost çevresinde bütün insanlık ve kâinata yayılan sevgiye ait bazı örnekleri görmekteyiz.”³

Her Akşamki Yolumda adlı şiirinde daha iyi tanıyız onu. Hayatının ipuçları vardır orada. Aslında biraz da bizim hayatımız vardır o mısralarda. Bizi sükûnet dolu bir dünyaya, arınmaya ve durup kendimizi dinlemeye davet eder. Samimidir çünkü yaşadığı hayatın şiirini yazmıştır mısralarında. Ve şöyle mırıldanır bütün içtenliğiyle:

*Her akşamki yoluma koyulmuş gidiyorum.
Her akşamdan vücudum bu akşam daha yorgun.
Öyle istiyorum ki bu akşam biraz sükûn,
Bir cami eşliğine yatıversem diyorum*

*-Rabbim, şuracıkta sen bari gözlerimi yum!
Sen, bana en son kalan, ben senin en son kulun;
Bu akşam, artık seni anmayan İstanbul'un
Bomboş bir camiinde uyumak istiyorum.*

*Sonsuz sessizliğini dinlemek istiyorum.
Bilirim ki taşlığın bir döşek kadar ılık,
Sana az daha yakın yaşamak için artık,
Rabbim, ben yalnız zeytin ve ekmek istiyorum.*
s.38

Cemal Süreya onun için şöyle demişti: “Hep be-yazı söyledi Ziya Osman Saba, hiç terlemedi şiirinde.” Çok erken denecek yaşlarda kaybettiğimiz şair, İstanbul'da kalmak için “kapıcı olmaya razıyım” diyecek kadar bu şehre âşıktı. Onun şiirlerinde Boğaziçi, Kızkulesi, İstanbul'un denizi, gemileri, minareleri, capcanlı durur. Aşağıdaki mısralarda olduğu gibi şiirinde denizin sesi ve meltemi adeta yüzünüze çarpar:

*Seni görüyorum yine İstanbul
Gözlerimle kucaklar gibi uzaktan
Minare minare, ev ev,
Yol, meydan.
Geliyor Boğaziçi'nden doğru*

2 Mustafa Miyasoğlu, *Ziya Osman Saba*, MEB Yayınları, Ankara, 1987.

3 Mehmet Kaplan, *Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1996.

*Bir iskeleden kalkan vapurun sesi,
Mavi sular üstünde yine
Bembeyaz Kızkulesi.*

...

*Bulut geçer üstünden,
Gemi gelir yanaşır
Bir eski türküdür, kulağıma fısıldar,
“İçi dolu çamaşır.”*

*Gögünde tanıdım ayın on dördünü.
Kırlarında bilirim baharı,
Her şey içimde, her şey,
İstanbul yadigarı.*

*Bir daha görüyorum seni dünya gözüyle,
Göğün hep üstümde, havan ciğerlerimdedir.
Ey doğup yaşadığım yerde her taşını
Öpüp başıma koymak istediğim şehir! s.116*

Galatasaray Lisesi’nden sıra arkadaşları Cahit Sıtkı Tarancı ile. Burada başlayan dostlukları ömür boyu sürer. Birbirlerini pek çekemeyen edebiyat dünyasının şairlerine örnek olacak bir dostluk bu. İşte bu dostluğun meyvesi olarak Türk Edebiyatı “Ziya’ya mektuplar” adlı unutulmaz eseri kazanmıştır. O da “Düşümde gördüm Cahit’i” diye başlayan şiiriyle dostluğunun bir nişanesi olarak onu gönlüne konuk ettiği gibi şiirine de konuk etmiştir. Bu dostluk şöyle dile gelir Ziya Osman Saba’nın şiirinde:

*Cahit bu, dayanamadı, boynuma atıldı.
Gözyaşlarını duydum yüzümde bir ara.
O, düşümde ağladı.
Bense uyandıktan sonra. (s.142)*

Gayet mütevazı, sıradan, doğal, ihtiraslardan uzak bir karakter yapısı yansır bize şiirlerinden. Çocukluk günlerine özlem duyar, zaman zaman içine düştüğü melankolik durum ve bu durumdan kurtulmak için Allah’a sığınır... Ev, onun yurdudur. Mutluluğun tezahür ettiği, geçmişi yaşatan, hayata tutunmamızı sağlayan bir mekân olarak karşımıza çıkar onun şiirlerinde ev.

*Bir yer düşünüyorum, yemyeşil,
Bilmem, neresinde yurdun?
Bir ev, günlük güneşlik,
Çiçekler içinde memnun.*

...

Haydi çocuklar haydi,

*Salıncakları kurun!
Başka dallarsa, eğilmiş;
Yemişlerimizden buyurun! s.121*

*Misakımilli sokağı! Senin
Esen rüzgar, yağan karını sevdim.
Camın önüne her oturuşta seyrettiğim,
Arnavut kaldırımlarını sevdim.*

*Bir çocukluk oyunu mu oynadık orada?
Sen gelin olmuştun, ben güvey.
Sen öyle güzel; ben daha genç,
Yepyeni, taptazeydi her şey. s.126*

*Bir yeşil yer bilirim ormanların içinde,
Bütün gün mavi bir gök, bir rüzgâr, akşam esen.
Dedikodusuz bir köy, herkes kendi işinde,
Bahçeli, küçük bir ev, kapıyı çalınca: sen! s.28*

Ölüm teması onun şiirlerinde diğer şairlerden çok daha farklı bir şekilde işlenmiştir. O, ölüm temasını işlerken Allah’a teslimiyet, yakarış içerisindedir, ölümlü barışıktır. Allah’ın merhametine sığınır, bir mümin tevekkülü vardır şiirinde. Ölümünden çekinmeyip ona dostça yaklaşır. Ölüm karşısında isyan yoktur, ümit ve bekleyle ölüm korkusunu aşmak istemiştir.

*Nasıl öldü Ya Rabbim, nasıl öleceğiz!
Hangi sonsuz geceler, iklimler geçeceğiz,
Bundan sonra aynı gün aynı sofrada
Oturacak mıyız bir daha! s.26*

....

*Rabbim, nihayet sana itaat edeceğiz...
Artık ne kin, ne haset, ne de yaşamak hırsı,
Belki bir sabah vakti, belki gece yarısı,
Artık nefes almayı bırakıp gideceğiz... s.27*

*Geç kaldık, Ya Rab, geç kaldık!
Şu hayat işte, gök, dallar, gün,
Bizi sardı, Ya Rab, geç kaldık...
Bırakıp fazlasını ömrün
Koşup sükûnuna ermeye,
Koşup sana hesap vermeye,
Geç kaldık Ya Rab, geç kaldık... s.58*

● İsmail Aydoğdu

Kara Gözlü Bir Adam

- Üstat Abdurrahim Karakoç'un Aziz Hatırasına-
Rahim'in abidi, Rahman'ın kulu
Adam gibi adam, koç gibi adam.
Gözünde değildi dünyanın pulu
Buğday tenli, kara gözlü bir adam.

Mihriban merdiven, Hakk'a erdiren
Leyla'dan Mevlâ'ya yolu vardıran.
Dünya gurbetinde cennet bulduran
Dili derviş, güzel sözlü bir adam.

Adam mı olurmuş aşka düşmeyen
Aşkın ateşinde yanıp pişmeyen
Karakoç'a baksın aşka şaşmayan
Gönlü kırık, kalbi közlü bir adam.

Zülfikar elinde yürek dilinde,
Kalemi cihatta, Allah yolunda,
Bilirdi melekler sağ-ı solunda,
Sağlam sözlü, yiğit özlü bir adam.

Maraş'ın merdi, Vatan'dı hep derdi
Gönlünü dilini vatana verdi
Bu canı vatana adadım derdi
Ömür boyu seferyazlı bir adam.

Aç gezdi harama el uzatmadı
Üç kuruşa şiir, vatan satmadı
Keçede yattı da köşkte yatmadı
Fakirhane birkaç gözlü bir adam.

Yoktu hiç bir işi mevki - makamdan
Hâkimden, savcıdan, kaim makamdan
Uşşak'tan, Saba'dan her tür makamdan
Şiirden türküden hazlı bir adam.

Dalmadı dünyaya, düşmedi mala
İsterse bir yerde hazine bula
Eğilmez yerdeki altını ala
Dünyanın meylene nazlı bir adam.

Aydoğdu'm koçtur da kara değildir,
Ta küçükten Karakoç'a meyildir
Koç olacak kuzu baştan bellidir
Yoldaşı çoktur, çok kuz'lu bir adam.

● Aslan Avşarbey

Kaygı Duruşu

Dünyaya gözümü açalı beri
Devrana yetişme yarışındayım
Bugün dön desinler dönerim geri
Zaten Cehennem'in girişindeyim

Felek çocukluktan tutmuş yakamı
Hırpalar savurur bozar cakamı
Sürünsün demiş ki karar makamı
Yazgının çileli her işindeyim

Yeltensem ufukta ışık görmeye
Kader ağlarını başlar örmeye
Hiç uğruna hayat denen sermaye
Tükendi artık son kuruşundayım

Bir baykuş selamlar her seherimi
Yandırıp kavurur od ciğerimi
İp yaptılar canlı yüzüp derimi
Feleğin yayının kirişindeyim

Gönül tarlasına hüznün ekili
Bağrıma aşk denen kazık çakılı
Ellerim koynumda boynum bükülü
Bir ömürlük kaygı duruşundayım

Ne tadı gözümde ne malı mülkü
Çıkalı çok oldu dünyanın cılkı
Fikrin nedir diye sorarsan *Mülkî*
Gitme vakti gelmiş görüşüneyim

● Sündüs Arslan Akça

Ahvalim

Akşam saatine inen sessizlik
Tatsız tuzsuz bir hal, çehreler silik
Hüzün tezgâhımda hep belik belik
Firari keyfimi var mı görenler
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Alıp veriyorum kendi kendimle
Bir başıma kaldım artık derdimle
“Derdiyle hoş” şair deyip de imle
Gözlerim deli çay, taştı erenler
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Gönül penceresi buğulandı bak
Uykunun gözleri ki çakmak çakmak
Arsızlık başımda avare, ahmak
Ey konu komşuya dönüp soranlar
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Kalem bile küstü yüzünü döndü
İlham halesinin ışığı söndü
İçimdeki umut yine dövündü
Hevesimi bir çırpıda kıranlar
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Şehrin üzerine heva sinince
Girdabın içine çeker düşünce
İçlenir yüreğim yağmur inince
Yüzüme gülüp de dönüp yerenler
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Tutuştı eteğim tutuştı gülüm
Dalımda ötmüyor artık bülbülüm
Çılgılığımı anca bastırır ölüm
Üzerimde biten otu derenler
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Vuslata ne kaldı şunun şurası
Zamane insanı kaçın kurası
Birkaç şiir işte ömrün darası
Melal bakışımı düşe yoranlar
Ahvalim bu işte bilin yarenler

● İlqar İmamverdiyev

Bağışla Məni

Anam Firuzə Paşaqızının əziz xatirəsinə

Ömrün qürub çağı səni küsdürtdüm,
Bağışla ay ana, bağışla məni.
Başının üstündə tufan əsdirdim,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Mən ki, səni sağaltmaq çün edirdim,
Dayanıb pusquda hər gün güdürdüm.
Qəbahəti bilə-bilə edirdim,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Ağrılar çox idi dözə bilmirdin,
Yerində, yüyürüb, gəzə bilmirdin.
Balıq tək çırpınır, üzə bilmirdin,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Səbr etməkdən səbrimiz də qalmadı,
Fələk bizə xoş bir hava çalmadı.
Gedən-getdi, qalanlar da qalmadı,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Əbəs yerə hey xətrinə dəydim mən,
Elə bilki dəli idim, səydim mən.
Sən öləndə öz-özümə söydüm mən,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

İnanmırdım bu köçünə heç zaman,
Düşünürdüm, sağalacaq çox asan,
Bilməzdim oxunar Quran, ya azan,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Gecə-gündüz keşiyini çəkirdim.
Yaranın fikrini bircə çəkirdim,
Quzğun kimi üzərinə çökürdüm,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Od-ocaqsız məni yaman yandırdın,
Gedişinlə həm üşütdün, dondurdun.
Ruh quşunu qəbrin üstə qondurdun,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Ömrüm boyu təqsirkaram qarşında,
Məğlub oldun ölüm-qal savaşında.
Oğlun qəhər çəkər altmış yaşında,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Günaha batmışam məni bağışla,
İlqar indi döy başına, "alqışla".
Gözyaşını leysan edib, yağışla,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

● Vahid Aslan

İndi

Mənə düşmənimdən “dost” düzəltdilər
“Kirvəlik” adında “tost” düzəltdilər
Axırda silsilə yas düzəltdilər
Hisində boğulan çırağam, indi.

Çox yatdım, yad oldum təməlim ilə
Sözüm uyuşmadı əməlim ilə
Öz sözüm, öz qanım, öz əlim ilə
Yazılmaq istəyən varağam, indi.

Şirin nağıllara uyan çağında,
Bükdülər belini Qarabağın da
Kəlbəcər adında, Laçın adında
Bağrı şaqqalanan torpağam, indi.

Gözəl Xocalını etdilər talan
Dolandı boynuna bir əfi ilan
Bulağı ağlayan, gülləri solan
Elatdan ayrılan yaylağam, indi.

Qəzəbi çatlasın Türk oğlu, Türkün
Gəlsin qisas adlı gözlədiyim gün
Şuşa qalasına sancılmaq üçün
Şəhidlər suvaran, bayrağam, indi.

● İbrahim Sağır

Anafor Sağanağı [Tecnis]

İstiyorsan Őayet vurmak hedefi,
Silahta arpacık, yiv, set, gez ara...
Bir inciye feda et bin sedefi,
Kara deme, deniz deme gez, ara...

Hak g¼çl¼n¼n hukuk mukuk laf ola,
Dense de: Sezar'ın hakkı Sezar'a,
S¼rç¼ lisan ettik ise af ola,
Doğruları vicdanında sez, ara...

Beyaz itten zarar gelir s¼r¼ye,
Tartta s¼yle, etme lafı d¼z ara.
YokuŐlarda atın nal mı s¼r¼ye,
Şaha kalksın ona uygun d¼z ara...

Doruklarda iŐin nedir ey avcı,
Ovaya in g¼letlerde kaz ara.
G¼çl¼den yanaysa yasa ve savcı,
Yanarsın eline d¼Őme kazara...

Madem g¼z¼ fezalarda insanın,
Yıldızları geçmek için hız ara.
¼yle kavi olmalı ki imanın,
Çelik ne ki, suyu kestir hızara...

İffetin, hayanın, ismetin burcu,
Kadın odur ardan y¼z¼ kızara.
İsimler mimoza, İremcik, burcu,
Gel de AyŐe, Fatma adlı kız ara...

